

Αρετές και πάθη μέσα στην οικογένεια (Μητροπολίτης Λεμεσού Αθανάσιος)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : 7 Οκτωβρίου, 2021

Τὸ πρῶτο λοιπὸν πάθος, ἡ **κενοδοξία** ἢ **καλύτερα ὁ ἐγωισμός**, εἶναι ἡ πηγή καὶ ρίζα ὅλης τῆς μεταπτωτικῆς διαστροφῆς καὶ ἀμαρτίας. Ἡ κενοδοξία τυφλώνει τὸ νοῦ καὶ ἐκδιώκει τὸ φωτισμὸ τοῦ Θεοῦ, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ρίχνει τὸν ἄνθρωπο σὲ φοβερὰ λάθη, γιατί λειτουργεῖ μέσα μας σὰν θανατηφόρα μέθη, ποὺ σπρώχνει στὸ βάραθρο τῆς ἀποτυχίας. Ἡ κενοδοξία ἀγνοεῖ καὶ ἀδυνατεῖ νὰ συλλάβει τὴν πραγματικότητα καὶ ζεῖ σὲ κόσμους ψεύτικους, φτιαγμένους μὲ τὴν ἀρρωστημένη ἐγωπαθῆ φαντασία.

Αὐτὸ τὸ ὀλέθριο πάθος θεραπεύεται μέσα **στὸ χῶρο τῆς οἰκογένειας** καὶ τῆς **ἀνοχῆς, ὑπομονῆς καὶ συμβολῆς τοῦ ἄλλου ἀνθρώπου**. Ὅταν δὲν ἀρκεῖται κανεὶς στὶς δικές του κρίσεις καὶ ἀποφάσεις, ἀλλὰ **ταπεινώνεται καὶ δέχεται τὶς ἀπόψεις τῶν ἄλλων καὶ ὑπακούει κόβοντας καὶ θυσιάζοντας τὸ δικό του θέλημα, τότε ἀρχίζει ἔτσι νὰ βγαίνει ἀπὸ τὰ στενὰ καὶ ἀσφυκτικὰ δεσμὰ τοῦ ἐγωισμοῦ καὶ νὰ πλανιέται μέσα στὸν ἐλεύθερο χῶρο τῆς ταπεινώσεως.**

Ἡ **ταπείνωση** εἶναι τὸ περιεχόμενο τῆς καρδιάς τοῦ Χριστοῦ μας, ποὺ συμβαδίζει πάντοτε μὲ μόνιμο σύντροφο τὴν **πραότητα**. Αὐτὲς οἱ δύο ἀρετὲς, ἡ ταπείνωση καὶ ἡ πραότητα εἶναι οἱ **ἀπαραίτητοι στύλοι ποὺ συγκρατοῦν ὀλόκληρο τὸ οἰκοδόμημα τῆς οἰκογένειας**, ποὺ πρέπει νὰ ἀντέξει στὶς ἐσωτερικὲς καὶ ἐξωτερικὲς θύελλες καὶ πιέσεις. Μέσα στὸν κύκλο τῆς οἰκογένειας, ὅπου οἱ σωματικὲς καὶ οἱ πνευματικὲς ἡλικίες εἶναι ποικίλες καὶ διέρχονται ἰδιόμορφες ἀλλοιώσεις, ἡ πραότητα ἀποτελεῖ τὴ συνδετικὴ ὕλη ποὺ συγκροτεῖ καὶ συνέχει τὰ μέλη τῆς οἰκογένειας καὶ τὰ ὀδηγεῖ ἡρεμὰ καὶ σταθερὰ στὴν καθολικὴ καὶ τελείωση καὶ ὠριμότητα.

Δεύτερο πάθος καταστρεπτικὸ, ποὺ γεννᾶται ἀπὸ τὸ προηγούμενο καὶ τὸ ἀκολουθεῖ ὅπως ἡ σκιά τὸ σῶμα, εἶναι ἡ **φιλαυτία**. Ἡ ἄλογη φιλία τοῦ ἑαυτοῦ μας, ἡ λατρεία τοῦ ἐγώ, ποὺ ἀπαιτεῖ νὰ περιστρέφει τὰ πάντα γύρω ἀπὸ τὴ δική μας ἀρέσκεια καὶ προτίμηση. Ἡ φιλαυτία εἶναι ὁ ἄκρατος ἀτομισμὸς σὲ ὅλη τὴν ἔκτασή του, ποὺ διαλύει κάθε κοινωνικότητα καὶ δεσμὸ λόγῳ τῆς ἀδυναμίας νὰ ἀρνηθεῖ κανεὶς τὸν ἑαυτό του.

Ἡ φιλαυτία γεννᾶ τὴν ἀνταρσία καὶ τὴν ἰδιορρυθμία καὶ γινόμαστε

δυστυχώς μάρτυρες καθημερινών οικογενειακών ναυαγίων, πού, εάν θελήσουμε να δοῦμε τις αιτίες, θα διαπιστώσουμε ότι αυτές δεν είναι άλλες από τον ατομισμό, τη φιλαυτία και την ιδιορρυθμία, είτε των συζύγων μεταξύ τους, είτε των παιδιών στις σχέσεις μαζί τους. **Όταν “μέτρον παντων” των κινήσεων και των αισθημάτων μας είναι το άτομό μας, ή αρέσκεια και ή ανάπαυσή μας, τότε καταλαβαίνουμε πολύ καλά το λόγο των πολλών διαζυγίων που δημιουργεί έρείπια και τραύματα με μόνες τις καθιερωμένες πλέον προφάσεις “αυτό δεν μου αρέσει, δεν με εκφράζει, δεν με καταλαβαίνει, δεν ταιριάζουμε”. Η φιλαυτία μάς κάνει σκληρούς και ανάλγητους ουσιαστικά τυφλούς και αναισθητους, γιατί προκειμένου να ικανοποιήσει τον έαυτο της άδιαφορεί για ότιδήποτε άλλο ήθελε συμβεί, για οιαδήποτε τραύματα και έρείπια και αν δημιουργηθούν στα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας και κυρίως στα παιδιά.**

Φάρμακο κατά της φιλαυτίας όρίζουν οι άγιοι πατέρες την ανιδιοτελή αγάπη. Αγάπη που δίδει τη ζωογόνο δύναμη να αποθάνει το “έγώ” για να ζήσει το “έσύ» μέσα στην κοινωνία του “εμείς”. Η αγάπη “ού λογίζεται τα έαυτής” και έχει διδάσκαλό της το Χριστό, που παρέδωσε “έαυτον υπέρ της κόσμου ζωής” και έτσι ανέστησε την Έκκλησία.

Η αγάπη είναι ή κένωση του έαυτοῦ μας και ή ανασυγκρότηση του προσώπου μας, γιατί αυτή είναι ή κατ’ έξοχήν ύγιης κίνηση της ψυχής . Για να μπορέσουμε όμως να “κενώσωμεν έαυτούς” και να γίνουμε πλήρεις ζωής, τότε ή αγάπη πρέπει να στραφεί πρώτα προς το Θεό και δι’ Αυτόῦ στον άνθρωπο και την κτίση όλόκληρη. Γι’ αυτό επιβάλλεται ή έν Χριστώ ζωή στα μέλη της οικογενείας, ώστε να καταλάβουν καλά ποιό το άληθινό νόημα της αγάπης, πώς ξεκινά και ποῦ καταλήγει, ποιὰ είναι ή σωστή τροχιά και πορεία της, ώστε να είναι άγνη και άπαλλαγμένη άρρωστημένων συναισθημάτων και ατομικών κριτηρίων.

Το **τρίτο πάθος**, που σαν ισχυρός κρίκος ένώνεται με την προηγούμενη άλυσίδα, είναι κατά τους Πατέρες ή **φιληδονία**.

Η φιληδονία στη γενική της μορφή σαν άρνηση κάθε είδους φιλοπονίας, κόπου και στερήσεως για το καλό των άλλων, αλλά και σαν απολυτοποίηση και θεοποίηση της ήδονής. Οι ρίζες της βρίσκονται στην ψυχική ασθένεια της πτώσεως και το σκοτισμό του μακράν του Θεοῦ νοῦ, με προεκτάσεις και επιδράσεις στο σῶμα του ανθρώπου που είναι “ναός του Αγίου Πνεύματος” και “μέλος Χριστοῦ”.

Η φιληδονία έχει σαν πρωταρχικό σκοπό και νόημα του γάμου και της ζωής όλόκληρης την ήδονή και βάσει αυτής ρυθμίζει την ὄλη συμπεριφορά. Στερει την

προσωπική κοινωνία και σχέση και κατεβάζει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ πρόσωπο σὲ ἀντικείμενο, γιατί στέκεται στὴν ἐξωτερικὴ ὄψη καὶ ὄχι στὸ βάθος, γι' αὐτὸ καὶ ἔχει ἔντονο τὸ στοιχεῖο τοῦ ἀνικανοποίητου καὶ τῆς παροδικότητος. Ἐὰν ἡ φιληδονία κυριαρχήσει στὸν ἄνθρωπο, τότε πραγματικὰ τὸν κάνει δοῦλο καὶ αἰχμάλωτό της καὶ τὸν σπρώχνει σὲ δρόμους ἔξω ἀπὸ τὴν ἐλευθερία τῆς Ἐκκλησίας, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ κτυπᾶ θανάσιμα τὸν οἰκογενειακὸ δεσμὸ τῆς πραγματικῆς ἀγάπης καὶ νὰ διαλύει ὅ,τι καλὸ καὶ εὐγενὲς ὑπάρχει. **Ἀντίδοτο σ' αὐτὴ τὴν ἀσθένεια εἶναι ἡ φιλοπονία.** Ἡ προθυμία πρὸς κάθε ἀγώνα καὶ ἀρετῇ, ἐφ' ὅσον πλέον εἶναι κανόνας, ὅτι «τὰ καλὰ κόπω κτῶνται καὶ πόνω κατορθοῦνται». Ἡ ἴδια ἡ Ἐκκλησία μας, ποῦ εἶναι ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ «τὴν ὀρθὴν κρίσιν τῶν νοημάτων», κατὰ τὸν Ἅγιο Μάξιμο τὸν Ὁμολογητή.

Ἡ φιλοπονία, **ἡ ἄσκησις**, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἡ ἀγάπη καὶ ὁ θεῖος ἔρωτας μεταμορφώνει τὸν ἐμπαθῆ ἄνθρωπο, ἀγιάζει τὶς ψυχικὲς καὶ σωματικὲς κινήσεις καὶ ἔτσι ἐλευθερώνεται ὁ ἠγεμόνας νοῦς, ὥστε νὰ κρίνει ὀρθὰ τὰ πράγματα, νὰ ὀδηγεῖ τὸ σῶμα στὸν ἀγιασμὸ καὶ στὴ σωφροσύνη καὶ νὰ κρατᾶ τὸν ἄνθρωπο στὸ ὕψος τῆς «κατ' εἰκόνα Θεοῦ» δημιουργίας του καὶ τῆς «καθ' ὁμοίωσιν» πορείας καὶ σκοποῦ.

Αὐτοὶ, λοιπὸν, οἱ τρεῖς γίγαντες τῶν παθῶν πολεμοῦν κάθε ἄνθρωπο, τόσο μέσα στὸ χῶρο τοῦ μοναχισμοῦ ὅσο καὶ μέσα στὸ χῶρο τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογενείας, μὲ διαφορετικὰ ὄπλα καὶ μεθόδους, ἀλλὰ μὲ ἓνα καὶ μοναδικὸ σκοπὸ, τὴν ἀποτυχία τοῦ ἀνθρώπου νὰ βρεῖ μέσα ἀπὸ τὸν τρόπο καὶ τόπο τῆς ζωῆς του τὸν ἀγιασμὸ καὶ τὴ σωτηρία του.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος προτρέπει: «*Ἐκκλησίαν ποιήσόν σου τὴν οἰκίαν*». Ἐκκλησία σὰν τόπο καὶ ναὸ τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦ **καθημερινοῦ προγράμματος τῆς οἰκογενειακῆς προσευχῆς**, ὅπου ὅλοι μαζί ἐνώπιον τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς στέκονται καὶ ἐκζητοῦν τὸ θεῖον ἔλεος καὶ τὴ συνεκτικὴ καὶ θεοποιὸ ἀγάπη, μετανοοῦντες γιὰ τὰ καθημερινὰ ἀνθρώπινα λάθη καὶ δεχόμενοι τὶς εὐεργετικὲς ἐπιδράσεις τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ἐκκλησία ἀκόμη καὶ σὰν τόπο πνευματικῆς θεραπείας ἐκ τῶν παθῶν, ὅπως ἀκριβῶς λειτουργεῖ μέσα στὴν Ὁρθοδοξία ἓνα ἀληθινὸ κοινόβιο μοναστήρι. Ἡ συμβίωση, ἡ συγκατοίκηση, ἡ συζυγία καὶ ἡ ἐν γένει κοινωνία τῆς κατ' οἶκον ἐκκλησίας, δηλαδὴ τῆς οἰκογενείας λειαινει τὶς προεξοχὲς τοῦ χαρακτήρα, πλαταίνει τὸ στενὸ τῆς καρδιάς καὶ διδάσκει, ὅτι **χωρὶς τὴν ἐν Χριστῷ ἀγάπη καὶ προκοπὴ καὶ ἡ οἰκογενειακὴ ζωὴ εὐκόλα κινδυνεύει νὰ διαλυθεῖ ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ.**

«Παλαίστρα καὶ στάδιον καὶ γυμναστήριον» ἀκόμη, ὑπὸ τοῦ ἰδίου Πατρὸς, χαρακτηρίζεται ἡ οἰκογένεια, γιατί πράγματι **εἶναι πολὺς καὶ μακρὺς ὁ δρόμος καὶ τὰ ἐμπόδια, οἱ πειρασμοὶ καὶ οἱ θλίψεις δυσβάστακτες στὴν πορεία τῆς οἰκογενείας, γι' αὐτὸ καὶ εἶναι ἀναγκαῖο νὰ στηρίζονται ἐπὶ τὴν**

ἀσάλευτον πέτραν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας Του, ὥστε νὰ μὴν τὴν καταποντίσουν τὰ κύματα.

«Το μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστὶ, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν». Ὁ Κύριος ἐκένωσε ἑαυτὸν καὶ ἔγινε ἄνθρωπος καὶ προσέλαβε τὴν Ἐκκλησία καὶ ἔκτοτε «τρέφει καὶ θάλπει αὐτήν» ὡς νυμφίος οὐράνιος καὶ παραμένει κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας. Οὔτε Ἐκκλησία ἄνευ Χριστοῦ εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξει, ἀλλὰ οὔτε καὶ ὁ Χριστὸς ἄνευ τῆς Ἐκκλησίας δίδει τὰ θεουργικὰ μυστήριά Του στὸν ἄνθρωπο. Ἔτσι καὶ **στὴν οἰκογένεια, κανένας δὲν μπορεῖ νὰ ζήσει χωρὶς τὸν ἄλλο, οὔτε σὰν σῶμα μπορεῖ νὰ συγκροτηθεῖ, ἐὰν κεφαλὴ τῆς οἰκογενείας δὲν εἶναι ὁ Χριστός.**

Πρέπει νὰ τονισθεῖ, ἐπίσης, ὅτι τὸ κατ' εὐδοκίαν θέλημα τοῦ Κυρίου γιὰ κάθε ἕναν ξεχωριστά, εἶναι ἡ σωτηρία καὶ θέωσή μας. Αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ σκοπὸς καὶ τὸ τέλος ὅλης τῆς ζωῆς μας. Ἐπομένως, καὶ ἡ οἰκογένεια καὶ ὁ μοναχισμὸς δὲν εἶναι αὐτοσκοπός, ἀλλὰ μέσα σωτηρίας. Ἡ οἰκογένεια εἶναι ἕνας τρόπος σωτηρίας, πὺ δὲν πρέπει νὰ ἀπολυτοποιήσῃ τὸν ἑαυτὸν της, ἀλλὰ νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ στὸν Κύριο. Ὅλα τὰ σχήματα τῆς ζωῆς εἶναι ἐφήμερα καὶ παροδικὰ καὶ ἀξιολογοῦνται μὲ τὸ κατὰ πόσον μᾶς ὀδηγοῦν ἢ ὄχι στὴν αἰώνια βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν ἡ οἰκογένεια δὲν ὀδηγεῖ στὸ Χριστό, τότε τὰ ἀποτελέσματά της εἶναι πρόσκαιρα, εἶναι ἀδύνατα καὶ καταδικασμένα σὲ θάνατο, ὅπως καὶ ἡ ἴδια σὰν τρόπος ζωῆς τοῦ παρόντος αἰῶνος.

Ἡ οἰκογένεια τότε θεωρεῖται ὅτι καὶ ἐπέτυχε τὸ σκοπὸ της, ὄχι μὲ τὶς κοσμικὰς ἐπιτυχίες τῶν μελῶν της, ὄχι μὲ τὴ μέχρι τέλους διατήρησιν τῆς συνοχῆς της ἔστω, ἀλλὰ μὲ τὸν ἁγιασμὸ καὶ τὴ θέωσιν τῶν μελῶν της.

Κάθε ἄλλη ἀξιολόγησις τῆς οἰκογενείας μὲ κριτήρια ἀνθρώπινα καὶ ἐνδοκοσμικὰ ἀδικεῖ καὶ περιορίζει ἀσφυκτικὰ τὶς δυνάμεις καὶ δυνατότητές της.

Τελειῶνω μὲ ἕνα λόγο ἐνὸς συγχρόνου ὁσίου ἀγιορείτου ἀσκητοῦ: **«Ὅταν μάθωμε νὰ ὑπερβαίνομε τὸ ἐγὼ μας, γινόμαστε ἀληθινὰ μέλη τῆς οἰκογενείας μας. Ὅταν γίνωμε ἀληθινὰ μέλη τῆς οἰκογενείας μας μὲ τὴν ὑπέρβαση τοῦ ἐγὼ μας, τότε θὰ γίνωμε πραγματικὰ μέλη τῆς οἰκογενείας ὀλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος, τοῦ Ἀδάμ, καὶ τότε θὰ μπορούμε νὰ προσευχώμαστε στὸν Θεὸν ὑπὲρ ὅλου τοῦ κόσμου. Αὐτὸ, ὅμως, δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ ἡ ἐνοίκηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέσα στὴν καρδιά μας. Δὲν εἶναι καθόλου τυχαῖο, ὅτι πίσω ἀπὸ τοὺς τρεῖς μεγίστους ἱεράρχες τῆς Ἐκκλησίας μας ὑπάρχουν ἅγιες μητέρες, ἅγιοι πατέρες καὶ ἅγιες οἰκογένειες. Ἐὰν θέλωμε νὰ διορθωθεῖ ὁ κόσμος, ἅς διορθώσωμε τὸν ἑαυτό μας καὶ τὶς οἰκογένειές μας».**

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>

Μ' αὐτὰ τὰ πτωχὰ, εὐχόμεθα ὁ πανάγαθος Κύριος νὰ εὐλογεῖ ὅλους καὶ νὰ συνέχει καὶ συγκροτεῖ τὶς οἰκογένειές μας μὲ τὴ χάρη τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Ἀμήν.

(Πηγή: pemptousia.gr)